

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2017

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2017

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων:

- α) Σχέδιο Μάρσαλ
- β) Μεταπολίτευση
- γ) Συνθήκη του Μάαστριχτ

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να συνδυάσετε τα πολιτικά πρόσωπα και τα ιστορικά δεδομένα με τα οποία αυτά σχετίζονται, αντιστοιχίζοντας κάθε φορά ένα γράμμα της στήλης **A** με έναν μόνο αριθμό της στήλης **B** (περισσεύουν τρία ιστορικά δεδομένα).

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
α. Τσάρος Νικόλαος Α΄	1. Αυτοδιάθεση των λαών
β. Κωνσταντίνος Παπαρηγόπουλος	2. Εξέγερση των Σπαρτακιστών
γ. Πρόεδρος Ουίλσον	3. Επανάσταση των Δεκεμβριστών
δ. Χίμλερ	4. Αρχή της Δεδηλωμένης
ε. Κωνσταντίνος Καραμανλής	5. Εθνική Προοδευτική Ένωση Κέντρου
	6. Εθνική Ριζοσπαστική Ένωση
	7. Εθνική ιστοριογραφία
	8. Γκεστάπο

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

- α) Πότε και από ποιες δυνάμεις υπογράφηκε η Συνθήκη των Βερσαλλιών; (μονάδες 2)
- β) ποιο ήταν το περιεχόμενό της Συνθήκης; (μονάδες 8)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

Ποιες εξελίξεις συντελέστηκαν στην ελληνική οικονομία και κοινωνία κατά την περίοδο 1923-1930;

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στα άλλα κίνητρα -πλην των οικονομικών και στρατηγικών συμφερόντων- της βρετανικής και γαλλικής αποικιοκρατίας κατά τον 19ο αι., καθώς και στην κριτική που ασκήθηκε σ' αυτά· (μονάδες 10)
- β) στις κυριότερες συνέπειες της επιβολής της Δύσης στον υπόλοιπο κόσμο τον 19ο αι. (μονάδες 15)

Μονάδες 25

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2017

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[Επιχειρήματα υπέρ και κατά της αποικιοκρατίας]

α. Τα επιχειρήματα ενός φιλελεύθερου αστού (Λόγος του Ζυλ Φερύ, υπουργού Εξωτερικών της Γαλλίας, στη Βουλή στις 28 Ιουλίου 1885)

Από οικονομική άποψη, τι χρειάζονται οι αποικίες; Αρχικά προσφέρουν ένα άσυλο και εργασία στους κατοίκους των φτωχών χωρών ή στους κατοίκους των χωρών που παρουσιάζουν υπερπληθυσμό. Αλλά υπάρχει κι ένας δεύτερος λόγος, που προσιδιάζει στους λαούς οι οποίοι διαθέτουν περίσσειμα από κεφάλαια ή από προϊόντα. Αυτός ο δεύτερος λόγος εναρμονίζεται περισσότερο με τη σημερινή πραγματικότητα. Κύριοι, υπάρχει κι ένα άλλο σημείο που πρέπει επίσης να θίξω· είναι η ανθρωπιστική και πολιτιστική πλευρά του θέματος. Πρέπει να πούμε καθαρά ότι οι ανώτεροι φυλετικά λαοί έχουν καθήκον απέναντι στους κατώτερους λαούς να τους εκπολιτίσουν.

β. Τα επιχειρήματα ενός σοσιαλιστή (Θέση του Γάλλου πολιτικού Ζαν Ζορές την ίδια εποχή)

Αποδοκιμάζουμε την αποικιακή πολιτική γιατί σπαταλά τον πλούτο και τις δυνάμεις των χωρών που θα έπρεπε να αφιερωθούν στη βελτίωση της μοίρας των λαών. Την αποδοκιμάζουμε σαν την απαισιότερη συνέπεια του καπιταλιστικού συστήματος, το οποίο εμποδίζει, στις χώρες που επικράτησε, την κατανάλωση με τους χαμηλούς μισθούς που προσφέρει στους εργάτες, ενώ αντίθετα αναγκάζεται να δημιουργεί σε μακρινές χώρες, με την κατάκτηση και τη βία, καινούριες αγορές. Την αποδοκιμάζουμε τέλος, γιατί σε όλες τις αποικιακές επιχειρήσεις η καπιταλιστική έννοια της δικαιοσύνης συνοδεύεται από μια πλήρη διαφθορά.

Στο Β. Σκουλάτος – Ν. Δημακόπουλος – Σ. Κόνδης, *Ιστορία νεότερη και σύγχρονη (1789-1909)*, Γ' Ενιαίου Λυκείου, έκδ. ΙΗ', Αθήνα, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, 2003, σ. 200-201.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Αν και σύρθηκαν στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, αυτές οι περιοχές δεν άντλησαν απ' αυτό τα ευεργετήματα που είχε αντλήσει η Δύση: οι ντόπιες βιομηχανίες, όπως η ινδική κλωστοϋφαντουργία, δεν είχαν καμιά ελπίδα επιβίωσης στον ανταγωνισμό με τα εργοστασιακά προϊόντα του Μάντσεστερ. Οι Αφρικανοί βοσκοί και κυνηγοί υπέστησαν διαταραχή των συνηθειών ζωής τους από τις δραστηριότητες των Ευρωπαίων κτηνοτρόφων και μεταλλωρύχων. Εκείνοι που δούλευαν ως βαρκάρηδες και αμαξάδες έχασαν τα μέσα βιοπορισμού τους εξαιτίας των σιδηροδρόμων που κατασκεύασαν οι δυτικές χώρες. Παρόλο που δημιουργήθηκαν νέα επαγγέλματα, αυτά ανήκαν στον δυτικό ρυθμό ζωής, υπαγορεύονταν από τις δυτικές οικονομικές απαιτήσεις και απειλούνταν από δυτικές οικονομικές αναταραχές. Σε μεγάλο βαθμό, οι εργάτες εκείνου του ανερχόμενου κόσμου αναλάμβαναν το ρόλο μιας παγκόσμιας ανειδίκευτης εργατικής τάξης κάτω από την ηγεμονία του δυτικού καπιταλισμού.

Ε.Μ. Burns, *Εισαγωγή στην ιστορία και τον πολιτισμό της νεότερης Ευρώπης*, επιμ. Ι.Σ. Κολιόπουλος, τ. 2, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής, 1984, σ. 175.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2017

α) στην ανάπτυξη της Εθνικής Αντίστασης την περίοδο 1941-1944 και τη σημασία της· (μονάδες 15)

β) στον ρόλο των γυναικών κατά τον αντιστασιακό αγώνα στην Ελλάδα. (μονάδες 10)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Για πέντε χρόνια όλες οι χώρες του κόσμου είδαν στην ελληνική Αντίσταση, το ίδιο το σύμβολο του θάρρους και της πίστης. Η Ελλάδα απόδειξε πως μια ήττα οφειλόμενη στην αριθμητική υπεροχή του αντιπάλου μπορεί να μετατραπεί σε νίκη όταν δεν γίνεται αποδεκτή.

Αναφορά του Jean Paul Sartre, στο Roger Millieux (επιμ.). *Κείμενα και μαρτυρίες Γάλλων*, μτφρ. Τ. Δρακοπούλου, Αθήνα, Κέδρος, 1980, σ. 293. Στο Ι. Κολιόπουλος, Κ. Σβολόπουλος, Ευ. Χατζηβασιλείου, Θ. Νημάς, Χ. Σχολινάκη-Χελιώτη, *Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, Γ' Τάξη Γενικού Λυκείου και Δ' Τάξη Εσπερινού Λυκείου, Αθήνα, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2016, σ. 122.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου υπήρξε μια από τις σημαντικότερες αντιστασιακές πράξεις

Η επιχείρηση κατά της γέφυρας του Γοργοποτάμου (1942), σύμφωνα με τον ίδιο τον Τσώρτσιλ, μπορεί να θεωρηθεί σα μακρινό προοίμιο της μάχης του Ελ Αλαμίν, γιατί κόβει το δρόμο εφοδιασμού των στρατευμάτων του Ρόμμελ μέσω της Ελλάδας. Τα σαμποτάζ εντείνονται, οι συγκοινωνίες παρεμποδίζονται σοβαρά [...]. Ο αντάρτικος πόλεμος, απλωμένος σ' όλη την ηπειρωτική Ελλάδα και στα περισσότερα νησιά, ακινητοποιεί στην Ελλάδα τρεις γερμανικές μεραρχίες και τέσσερις ιταλικές, που προσπαθούν μάταια να καταπνίξουν το αντάρτικο κίνημα.

Ν. Σβορώνος, *Επισκόπηση Νεοελληνικής Ιστορίας*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1985, σ. 139. Στο Ι. Κολιόπουλος, Κ. Σβολόπουλος, Ευ. Χατζηβασιλείου, Θ. Νημάς, Χ. Σχολινάκη-Χελιώτη, *Ιστορία του νεότερου και του σύγχρονου κόσμου (από το 1815 έως σήμερα)*, Γ' Τάξη Γενικού Λυκείου και Δ' Τάξη Εσπερινού Λυκείου, Αθήνα, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2016, σ. 123.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Οι ευαίσθησιες των γυναικών που αισθάνθηκαν την ανάγκη να δραστηριοποιηθούν στον αγώνα για πολιτική ελευθερία του έθνους, σχετίζονταν πρωταρχικά με την ανάγκη για επιβίωση. Αυτό ήταν άλλωστε και το πρώτιστο μέλημα των αντιστασιακών οργανώσεων: η πάταξη της μαύρης αγοράς, η διανομή τροφής στον πληθυσμό μέσω συσσιτίων, δελτίων ή η διενέργεια εράνων. Αναφέρονται διανομές τροφίμων που γίνονται με το άνοιγμα αποθηκών των μαυραγοριτών, ύστερα από τη λαϊκή πίεση και δυσaráσκεια, στις οποίες πρωτοστατούν δίκτυα γυναικών. Οι Ελληνίδες ανθίστανται, ακόμη και παρανομώντας, αλλά δεν φοβούνται.

Χιλιάδες ήταν οι Ελληνίδες που συμμετείχαν περιφερειακά στην αντιστασιακή δράση, χωρίς να έχουν ποτέ εγγραφεί ως μέλη κάποιας οργάνωσης. [...]

Το τίμημα της στάσης τους ήταν να πληρώσουν και αυτές την αντιστασιακή τους συνεισφορά με εκτελέσεις, φυλακίσεις, κατατρεγμό.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2017

Από όποια θέση βρίσκονταν, οι Ελληνίδες έδιναν το παρών στον αντιστασιακό αγώνα. Έκρυψαν, για παράδειγμα, κυνηγημένους Εγγλέζους της Συμμαχικής Αποστολής και τους βοήθησαν να φυγαδευθούν έξω από την Ελλάδα. Υπήρξαν και εκείνες που προσέφεραν στον αγώνα ασκώντας χρέη κατασκόπου.

Δήμητρα Σαμίου, «Οι Ελληνίδες στην Κατοχή. Πόλεμος και ανατροπές», *Ιστορία Του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, τ. 8, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2003, σ. 181.

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Στις 5 Σεπτέμβρη 1944 εκτελέσθηκε στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής η ηρωίδα επονίτισσα Ηρώ Κωνσταντοπούλου. [...]

Ήταν μαθήτρια Γυμνασίου και οργανωμένη στην ΕΠΟΝ*, όπου είχε αναπτύξει έντονη εθνικοαπελευθερωτική δράση, παρά το νεαρό της ηλικίας της. [...]

Για πρώτη φορά την είχαν πιάσει στις 16 Ιούνη 1944. Την άφησαν προσωρινά ελεύθερη ύστερα από κράτηση 25 ημερών. [...] Τη συνέλαβαν για δεύτερη φορά, ύστερα από κατάδοση στις 31 Ιούλη 1944, στις 2 μετά τα μεσάνυχτα. Το απόγευμα εκείνης της ημέρας είχε τελειώσει τις απολυτήριες εξετάσεις του Γυμνασίου. [...]

Επί 4 ημερώνυχτα τη βασάνιζαν να μαρτυρήσει τους συνεργάτες της. Αλλά ούτε τα βασανιστήρια, ούτε οι δελεαστικές προτάσεις που της έκαναν απέδωσαν.

* Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νέων (αντιστασιακή οργάνωση).

Ιστορία της Αντίστασης 1941-1945, τ. 4, σ. 1443. Στο Β. Σκουλάτος – Ν. Δημακόπουλος – Σ. Κόνδης, *Ιστορία νεότερη και σύγχρονη*, τεύχ. Γ', Γ' Ενιαίου Λυκείου, έκδ. ΙΑ', Αθήνα, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, 1999, σ. 284-285.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α) Σχέδιο Μάρσαλ: Σχολικό βιβλίο, σελ. 144 «Η κύρια αμερικανική ανησυχία... Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη).»

β) Μεταπολίτευση: Σχολικό βιβλίο, σελ. 160 «Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής... δημοκρατικό καθεστώς.»

γ) Συνθήκη του Μάαστριχτ: Σχολικό βιβλίο, σελ. 156 και 162 «Το 1992 υπογράφηκε η Συνθήκη του Μάαστριχτ... θα απέφερε τη δημιουργία κοινού νομίσματος. Η κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη υπέγραψε τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και προσπάθησε να ενισχύσει την οικονομία.»

ΘΕΜΑ Α2

α. 3

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2017

- β. 7
- γ. 1
- δ. 8
- ε. 6

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό βιβλίο, σελ. 85

α) Η συνθήκη των Βερσαλλιών υπογράφηκε στις 28 Ιουνίου 1919 ανάμεσα στη Γερμανία και τις νικήτριες δυνάμεις του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (Αγγλία, Γαλλία, ΗΠΑ).

β) «Στη συνθήκη υπερίσχυσαν οι απόψεις και οι επιδιώξεις της Γαλλίας... δυσανάλογες προς τις δυνατότητές της.»

ΘΕΜΑ Β2

Σχολικό βιβλίο, σελ. 102: «Αξιοσημείωτες υπήρξαν οι παράλληλες εξελίξεις... εκάστοτε διεθνή συγκυρία, πολιτική και οικονομική.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

α) Σχολικό βιβλίο, σελ. 55-56: «Η εξυπηρέτηση οικονομικών και στρατηγικών συμφερόντων... οι Γάλλοι στην «πολιτιστική τους αποστολή» (mission civilisatrice).»

Η εξυπηρέτηση οικονομικών και στρατηγικών συμφερόντων δεν ήταν ωστόσο το μοναδικό κίνητρο της αποικιοκρατίας. Η απόκτηση αποικιών σε υπανάπτυκτες και εν πολλοίς άγνωστες περιοχές του κόσμου υπήρξε εθνική επιδίωξη, που απέκτησε λαϊκή υποστήριξη. Οι αποικίες στον υπανάπτυκτο και αναξιοπαθούντα κόσμο της Αφρικής και της Ασίας έφτασαν να θεωρούνται επιβράβευση των δυνατοτήτων και της ισχύος μιας χώρας της Ευρώπης και στόχος εθνικός. Η αποικιοκρατία ήταν άρρηκτα και οργανικά συνδεδεμένη με τον εθνικισμό, ενώ στον πυρήνα της υπήρχε το στοιχείο του μεσσιανισμού και της εθνικής αποστολής. Οι Βρετανοί αναφέρονταν στο «χρέος του λευκού ανθρώπου» (the white man's burden), οι Γάλλοι στην «πολιτιστική τους αποστολή» (mission civilisatrice).

Στα συμφέροντα αυτά ασκήθηκε έντονη κριτική και από τις δύο πλευρές. Οι υποστηρικτές της αποικιοκρατίας θεωρούσαν απαραίτητη την ύπαρξη αποικιών

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2017

καθώς με αυτόν τον τρόπο προσφέρεται εργασία στους κατοίκους φτωχών χωρών. Παράλληλα, όμως, θεωρούσαν χρέος τους, από ανθρωπιστική και πολιτιστική πλευρά, αυτοί ως ανώτεροι λαοί να εκπολιτίσουν αυτούς τους κατώτερους, όπως χαρακτηριστικά έλεγαν.

Η αντίπαλη πλευρά, κυρίως των σοσιαλιστών, αποδοκίμαζε αυτή την αποικιακή και ταυτόχρονα καπιταλιστική πολιτική, καθώς με αυτόν τον τρόπο οι χώρες δεν αφοσιώνονται στην εσωτερική τους ανάπτυξη και βελτίωση των συνθηκών των εργατών τους. Αντίθετα, διαιώνίζονται οι χαμηλοί μισθοί και διατηρείται το ίδιο σύστημα και στις καινούριες αγορές που δημιουργούνται μέσω της βίας και της κατάκτησης. Τέλος, η πολιτική αυτή αποδοκιμάστηκε και λόγω της διαφθοράς που επικρατούσε στο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης.

β) Σχολικό βιβλίο, σελ. 56: «Σε πολλές περιοχές του κόσμου οι δυτικοί αποικιοκράτες... να εξαλείψει θανατηφόρες επιδημίες, τη δουλεία και άλλες ενδημικές μαστίγες.»

Σε πολλές περιοχές του κόσμου οι δυτικοί αποικιοκράτες δημιούργησαν θεσμούς διακυβέρνησης και εθνικές ενότητες στη θέση των κατακερματισμένων γλωσσικά και θρησκευτικά ανθρώπινων συνόλων, όπως οι Βρετανοί στη βορειοανατολική και τη νότια Αφρική, καθώς και στην Ινδία. Λιγότερο ανθεκτικοί υπήρξαν οι θεσμοί που δημιούργησαν οι Γάλλοι, οι Γερμανοί, οι Βέλγοι και οι Ιταλοί στις δικές τους αποικίες. Σε πολλές περιοχές της Αφρικής σχηματίστηκαν αποικίες χωρίς άλλον συνεκτικό δεσμό εκτός από τις αρχές των αποικιοκρατών. Οι αποικίες αυτές αποτέλεσαν κατά τον 20ό αιώνα, όταν απέκτησαν την ανεξαρτησία τους, προβληματικά εθνικά κράτη χωρίς συνοχή, στα οποία εκδηλώθηκαν σκληροί εμφύλιοι πόλεμοι.

Η ευρωπαϊκή αποικιοκρατία του 19ου αιώνα ολοκλήρωσε τη διείσδυση του δυτικού ανθρώπου στον εξωευρωπαϊκό κόσμο, η οποία είχε αρχίσει τον 16ο αιώνα, και τον προσέδεσε στον δυτικό κόσμο. Ο δυτικός άνθρωπος προσπάθησε να ενσωματώσει στον δυτικό πολιτισμό λαούς με κοινωνική οργάνωση και πολιτισμούς διαφορετικούς από τον δυτικό, να τους «προικοδοτήσει» με θεσμούς ανάλογους προς τους δικούς του. Στην Αφρική, παραδείγματος χάριν, βοσκοί και κυνηγοί άλλαξαν συνήθειες και τρόπο ζωής εξαιτίας των αντίστοιχων δραστηριοτήτων των Ευρωπαίων, ενώ επαγγέλματα όπως του βαρκάρη και του αμαξά έπαψαν να υπάρχουν εξαιτίας της κατασκευής του σιδηροδρόμου στις χώρες αυτές. Και μπορεί να δημιουργήθηκαν νέα επαγγέλματα, όμως δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στον τρόπο ζωής των λαών αυτών, οπότε οι κάτοικοι των περιοχών αυτών λειτουργούσαν περισσότερο ως ανειδίκευτοι εργάτες στην κοινωνία του δυτικού καπιταλισμού.

Ταυτοχρόνως οι πρώτες ύλες και οι παραγωγικές δυνατότητες των αποικιών προσαρμόστηκαν έτσι, ώστε να εξυπηρετούν όχι αποκλειστικά τις ανάγκες των

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2017

γηγενών κατοίκων, αλλά και τις παραγωγικές ανάγκες των μητροπολιτικών χωρών. Μάλιστα, όπως αναφέρει το κείμενο Β, ντόπιες βιομηχανίες, όπως η κλωστοϋφαντουργία στην Ινδία, δεν μπορούσαν να ανταγωνιστούν τα αγγλικά προϊόντα καθιστώντας δύσκολη την επιβίωσή των βιομηχανιών αυτών. Σε πολλές αποικίες ο δυτικός άνθρωπος εξάρθρωσε παραδοσιακές κοινωνικές δομές χωρίς να δημιουργήσει στη θέση τους βιώσιμους δυτικούς θεσμούς και σίγουρα σε οικονομικό επίπεδο οι περιοχές αυτές δεν είχαν τις ωφέλειες που είχε η Δύση από το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, αλλά, παρ' όλα αυτά, κατόρθωσε να εξαλείψει θανατηφόρες επιδημίες, τη δουλεία και άλλες ενδημικές μάστιγες.

ΘΕΜΑ Δ1

Σχολικό βιβλίο, σελ. 123-124: «Η ανάπτυξη ενός ισχυρού κινήματος Εθνικής Αντίστασης... εκτελέσεις, βασανισμοί, φυλακίσεις έπληξαν χιλιάδες αγωνιστές.»

α) Η ανάπτυξη ενός ισχυρού κινήματος Εθνικής Αντίστασης στην κατεχόμενη Ελλάδα υπήρξε αποτέλεσμα της άρνησης του ελληνικού λαού να συμβιβαστεί με το καθεστώς της τριπλής εχθρικής κατοχής -Γερμανών, Ιταλών και Βουλγάρων- σε βάρος των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των ελευθεριών του. Τις αρχικές μεμονωμένες πράξεις αντίστασης κατά του κατακτητή διαδέχτηκαν η σύσταση και η δράση ισχυρών μαζικών οργανώσεων, όπως ήταν, κατά σειρά σπουδαιότητας, το ΕΑΜ, ο ΕΔΕΣ και η ΕΚΚΑ. Αριθμητικά ασθενέστερες υπήρξαν οι οργανώσεις των πόλεων, «αόρατες στρατιές», οι οποίες, σε συνεργασία με το Συμμαχικό Στρατηγείο Μέσης Ανατολής, είχαν κυρίως επωμιστεί την ευθύνη για τη διενέργεια δολιοφθορών και κατασκοπείας. Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου αποτελεί μια από τις σημαντικότερες αντιστασιακές πράξεις. Ο Σβορώνος αναφέρει στο έργο του ότι ο ίδιος ο Τσώρτσιλ χαρακτηρίζει το γεγονός ως προοίμιο της μάχης του Ελ Αλαμίν γιατί ανέκοψε τον ανεφοδιασμό των γερμανικών στρατευμάτων του Ρόμμελ στη Μέση Ανατολή. Γενικότερα, σημειώνει ο Σβορώνος, η αντίσταση εξαπλώθηκε σε όλη την Ελλάδα, ηπειρωτική και νησιωτική, τα σαμποτάζ εντεινόνταν και εμποδιζόταν η ομαλή λειτουργία των συγκοινωνιών των γερμανικών στρατευμάτων, ακινητοποιώντας τρεις γερμανικές και τέσσερις ιταλικές μεραρχίες που προσπαθούσαν να καταπνίξουν το αντάρτικο κίνημα. Από τις πρώτιστες, όμως, φροντίδες της εθνικής αντίστασης υπήρξε η πάταξη της μαύρης αγοράς στις πόλεις και η διανομή συσσιτίων στον λαό.

Πουθενά στην Ευρώπη η αντιστασιακή κίνηση δεν υπήρξε, αναλογικά με τον πληθυσμό της χώρας, τόσο καθολική και ο αριθμός των συνεργατών του κατακτητή τόσο περιορισμένος! Όπως σχολιάζει ο Γάλλος διανοούμενος Ζαν Πολ Σαρτρ, η αντίσταση που επέδειξαν οι Έλληνες κατά την διάρκεια το Β' Παγκοσμίου Πολέμου αποτελεί σύμβολο θάρρους και πίστης παγκοσμίως, καθώς η γερμανική κατοχή στην Ελλάδα, που ήρθε ως αποτέλεσμα της αριθμητικής υπεροχής του αντιπάλου και μόνο,

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2017

ουσιαστικά μετατράπηκε σε νίκη των Ελλήνων, εφόσον με την αντίσταση που οργάνωσαν δεν υποτάχτηκαν στον κατακτητή. Μόνοι οι Έλληνες εξάλλου μεταξύ των κατακτημένων λαών κατόρθωσαν, αντιδρώντας μαζικά, να μη συμμετάσχουν στην εκστρατεία κατά της Σοβιετικής Ένωσης. Το τίμημα όμως της αντίστασης αυτής υπήρξε βαρύ: εκτελέσεις, βασανισμοί, φυλακίσεις έπληξαν χιλιάδες αγωνιστές.

β) Και οι γυναίκες συμμετέχουν ενεργά στον αντιστασιακό αγώνα επιδεικνύοντας θάρρος, οδηγούμενες ακόμα και στην παρανομία. Όπως επισημαίνει το κείμενο Γ, έχουν αναφερθεί δίκτυα γυναικών στις πόλεις που πρωτοστατούσαν στη διανομή τροφίμων μετά το βίαιο άνοιγμα των αποθηκών των μαυραγοριτών. Αλλά και στην περιφέρεια γυναίκες συμμετέχουν στον κίνημα, χωρίς απαραίτητως να είναι μέλη κάποιας οργάνωσης. Έκρυβαν Άγγλους στρατιώτες, βοήθησαν στη φυγάδευση συμμάχων έξω από την Ελλάδα ή ακόμα ασκούσαν και χρέη κατασκόπου. Όμως, το τίμημα της αντίστασης αυτής υπήρξε βαρύ και για εκείνες: εκτελέσεις, βασανισμοί, φυλακίσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ηρώ Κωνσταντοπούλου, μαθήτρια γυμνασίου και μέλος της ΕΠΟΝ, που παρά τη νεαρή της ηλικία είχε αναπτύξει έντονη αντιστασιακή δράση. Είχε συλληφθεί αρχικά στις 16 Ιουνίου 1944 παραμένοντας φυλακισμένη για 25 μέρες. Συνελήφθη ξανά στα τέλη Ιουλίου για να εκτελεστεί στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής στις 5 Σεπτεμβρίου 1944, μετά από τέσσερα μερόνυχτα βασανισμών αρνούμενη να μαρτυρήσει τους συνεργάτες της.

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΚΑΙ «ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

www.floropoulos.gr